

EVLİ BİREYLERİN “AİLE” VE “EVLİLİK” KAVRAMLARINA YÖNELİK METAFORİK ALGILARININ BAĞLANMA STİLLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Önder BALTACI

Arş.Gör., Ahi Evran Üniversitesi, baltacionder@gmail.com

ÖZ

Bu çalışmanın amacı evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramına yönelik sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak ve bireylerin bağlanma stillerine göre değerlendirmektir. Çalışmaya farklı meslek ve yaş gruplarından 65 kadın (%53) ve 57 erkek (%47) olmak üzere toplam 122 evli birey katılmıştır. Araştırmanın verileri evli bireylerin “Aile gibidir, çünkü”, “Evlilik gibidir, çünkü” cümlelerinden oluşan bir görüşme formu ve bağlanma stillerini belirleyebilmek için Sümer ve Güngör (1999) tarafından uyarlanan “İlişki Anketi” kullanılmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilip yorumlanmıştır. Araştırmaya sonucunda araştırmaya katılan evli bireyler tarafından “aile” kavramına yönelik 78 farklı metafor, “evlilik” kavramına yönelik 82 farklı metafor bildirilmiştir. Evli bireylerin 47’si güvenli bağlanma (% 39), 26’sı korkulu bağlanma (% 21), 29’u kayıtsız bağlanma (% 24) ve 20’si saplantılı bağlanma (%16) stilleri sergiledikleri belirlenmiştir. “Aile” kavramında geliştirilen metaforlara ilişkin on kategori, “evlilik” kavramına yönelik geliştirilen metaforlara ilişkin dokuz kategori altında değerlendirme yapılmıştır. “Aile” kavramına yönelik 69 metafor ile kategorilenen “Güven & Korunma” kategorisi, “Evlilik” kavramına yönelik 48 metafor ile “Birliktelik & Bağlılık” kategorisi değerlendirilmiştir. Sonuçlar, katılımcıların özellikleri dikkate alınarak yorumlanmış ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Metafor, Aile, Evlilik, Bağlanma, Bağlanma Stilleri.

THE EVALUATION OF MARRIED INDIVIDUALS’ METAPHORICAL PERCEPTION TOWARDS THE CONCEPTS “FAMILY” AND “MARRIAGE” IN TERMS OF THE ATTACHMENT STYLES

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal married individuals’ perception they have towards “family” and “marriage” concepts through metaphors and evaluate according to the styles of individuals. A total of 122 married individuals including 65 women (%53) and 57(%47) men from different professions and age groups participated the study. In gathering the data of the study an interview form consisting married individuals' sentences as "Family is like....., because" , "Marriage is like, because" and " Relationship Questionnaire" were used to determine attachment styles adopted by Sümer and Güngör (1999).As a qualitative research phenomenology design is used in this study. The collected data are analyzed and interpreted by content analysis technique. Married individuals who participated the research reported 78 different metaphors for the concept of “family” and 82 for “marriage”. It has been determined that 47 of married individuals show Secure Attachment, 26 Anxious Attachment, 29 Dismissive Avoidant Attachment, and 20 Obsessive Attachment Styles. An evaluation made under nine categories relating to the metaphors developed in “family” concept, and ten categories relating to “marriage”. While “Togetherness and Devotion” category is evaluated with 48 metaphors towards “marriage” concept, “Trust and Protection” category categorized 69 metaphors towards “family” concept. The results were interpreted by considering the characteristics of the participants and the recommendations were presented.

Keywords: Metaphors, family, marriage, attachment, attachment styles.

¹ Bu çalışmanın bir kısmı (ilk iki amaç) XIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur.

GİRİŞ

Bir kavramı ya da olguyu anlaşıldığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade edilmesi anlamına gelen “metafor” kelimesi, yunanca “metapherein” kelimesinden türemiştir (Levine, 2005). Metafor, bir şeyi ona çok benzer özelliklere sahip başka bir şey ile tanımlamak, anlatıma üslup güzelliği ve kolaylığı katmak için kullanılan sözcük ya da sözcük kümesidir (Aydın, 2006). Metaforlar genellikle günlük hayatta kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret oldukları düşünülür, ancak onların insan hayatındaki önemi bundan çok daha fazlasını kapsar (Girmen, 2007; Morgan, 1997; Saban, 2004). Metafor kullanımı, bireyin genel olarak dünyayı kavrayışına sinen bir düşünme biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir (Girmen, 2007; Morgan, 1997). Metafor, dil ve düşüncenin temel bir parçasıdır (Gibbs, 2006). Metafor üretmenin ve anlamının, edebi bir dilin ötesinde bilişsel bir etkinlik olduğu belirtilmiştir (Gibbs, 2011).

Saban (2004) metaforun, olayların oluşumu ve işleyişi hakkında düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardan biri olduğunu savunmaktadır. Metafor bize ilişkiyi bağlama konusunda yardımcı olur ve soyut ilkeleri açıklarken somut örnekler kullanma imkânı sunmaktadır. Bilinen, görülen ve fiziksel gerçeklik, bilinmeyen, görülmeyenin tanımlanmasında kullanılacaktır (Beşkardeş, 2007). Metaforlar, insanın dünyayı belirli bir açıdan görüp anlamaya çalışmasını sağlar. İnsanlar günlük yaşamlarında belli durumları açıklamada sıklıkla benzetmelerden yararlanır. Bu durum, aynı zamanda anlatıma güç katar. Anlatılmak istenen olay veya durum, aralarında ilişki kurulan başka bir şeye benzetilerek anlatıldığında, belli özelliklere vurgu yapar ve konu daha iyi anlaşılır (Şişman, 2002).

Lakoff ve Johnson (2010) metaforların özelliklerini şu şekilde belirtmiştir; (a) Metaforlar temelde doğası itibariyle kavramsaldır; metaforik dil ikincildir, (b) kavramsal metaforlar gündelik tecrübeye temellenir, (c) soyut düşünce bütünüyle olmasa da büyük ölçüde metaforiktir, (d) metaforik düşünce kaçınılmaz, hep mevcut ve çoğunlukla bilinçdışıdır, (e) soyut kavramlar metaforsuz eksiktir. Sözü gelişi, büyü cazibe, delilik, büyütme vb. metaforlar olmaksızın aşk, aşk değildir, (f) kavram sistemimiz bütünüyle tutarlı değildir. Çünkü kavramlar hakkında akıl yürütmek için kullanılan metaforlar tutarsız olabilir, (g) biz hayatlarımızı metaforlar aracılığıyla sağlanan çıkarımlar temelinde yaşarız.

Metafor kullanımı genel olarak dünyayı kavrayışımızı temsil eden bir düşünme ve bir görme biçimi anlamına gelir. Metafor düşünme biçimimiz, dilimiz ve bilim üzerinde olduğu kadar, kendimizi günlük yaşantımızda ifade ettiğimiz üzerinde de biçimlendirici bir etki yaratmaktadır. Bir deneyim ögesi bir başka deneyim ögesi açısından kavranmaya veya anlatılmaya çalışıldığında metafor kullanılmaktadır. Böylece A'nın B olduğunun (veya gibi olduğunun) örtük veya açık belirtilmesiyle oluşmaktadır. Örneğin “insan aslandır.” dendiğinde, insanın aslana benzeyen yönlerine dikkat çekmek için aslan imgesini kullanılmaktadır. Metafor, anlayışımızı, kısmi olmakla birlikte ayırt edici bir biçimde çerçeveler (Morgan, 1997).

Forceville (2002), herhangi bir söylemin metafor olarak kabul edilmesi için şu üç sorunun yanıtının bulunması gerektiğini ifade etmektedir; (1) Metaforun konusu nedir? (2) Metaforun kaynağı nedir? (3) Metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler nelerdir? Bu soru kalıplarını Saban (2004) şu şekilde: Metaforun konusu (Örneğin, “Öğretmen bahçıvan gibidir.” Cümlesindeki öğretmen sözcüğü), metaforun kaynağı (bahçıvan) ve metaforun kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler (bahçıvanın yetiştirdiği fidanlarla ayrı ayrı ilgilenilmesi gibi öğretmenin sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alması) açıklayarak metaforun kaynağının, metaforun konusunu farklı bir bakış açısıyla anlamada bir filtre veya süzgeç görevi gördüğünü belirtmiştir.

Son yıllarda eğitimcilerin yoğunlaştığı metafor kavramları "öğrenme" (Alger, 2009), "eğitim" (Botha, 2009; Inbar, 1996), "öğretmen" (Cerit, 2008; Saban, 2004; Taşdemir & Taşdemir, 2011), "bilgi" (Saban, 2008), "rehber öğretmen" (Ünal ve Ünal, 2010) gibi kavramlarda çalışılırken, Psikolojik danışma ve rehberlik alanında da psikolojik danışmada metafor kullanımı (Bubenzer,1986; İşmen-Gazioğlu & Demirbaş, 2011; Kararımak & Aydın, 2007; Meier & Davis, 2007), ergenlerde aile çatışmalarını çözüme çalışmalarında "evlilik-düğün" (Reed, 1989), kültürdeki değişimlerin "evlilik" ve "aile" metaforuna yansımaları (Rosenblatt & Li, 2012; Rosenblatt & Li, 2011), aile terapisi konusunda "manevi inançlar" "efsaneler" metaforları ile ilgili (Prest & Keller, 2007) farklı çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmada "evlilik" ve "aile" metaforlarını belirleyerek belirlenen bu metaforların evli bireylerin bağlanma stillerine göre değişip değişmediğini belirlemek amacıyla çalışmaya yetişkin bağlanma stilleri de dâhil edilmiştir.

Bağlanma, bireylerin diğer bireylerle kurmuş olduğu yakın ilişkileri anlamamızı sağlar. Bağlanmayla ilgili literatür incelendiğinde ilk kez John Bowlby (1969, 1973) tarafından Bağlanma Kuramı geliştirildiği görülmektedir. Bowlby, bağlanmanın erken dönemlerde oluştuğunu ve çok fazla değişime uğramadan yetişkin ilişkilerinde görüldüğünü belirtmiştir. Bağlılık ve bağımlılık, farkına varmadan iç içe geçebilen, kolayca örtüşebilen duygulardır. Bağlılık yakınlık, sevgi, şefkat içeriyorsa, bağımlılık da adeta bağlılığın sürekliliğini sağlamak amacıyla oluşan bir garanti, bir güvence, farkına varmadan, bağlılığın içine sinsice yerleşen vazgeçilmesi zor tutku ve alışkanlıklardır. Yaşantımızı sürekliliğe dönüştürüp bir düzene sokmak, tekrarların sağladığı güvence ve değişmezlik duygusu, kolaylıkla alışkanlığa ve zamanla da bağımlılığa dönüşebilir (Navaro, 1997).

“Erken yaşlarda bağlanma figürü ya da birincil bakıcılarla kurulan ilişkinin niteliği yaşamın sonraki yıllarında kurulacak yakın ilişkiler için temel oluşturmaktadır” düşüncesi bağlanma kuramının dayandığı psikanalitik teoridir (Bowlby, 1973). Bowlby, çocuklar ve onları yetiştirenler, özellikle de anneleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Buna bağlanma ilişkileri adını verir; çünkü bizi destekleyici ve koruyucu bir insanla bağlılık oluşturma gereksinimimizi karşılarlar. Özellikle kendilerini yetiştiren birincil kişiden ayrılan çocukların tepkileriyle ilgilenmiştir. Bazı çocuklar bu ayrılıkla gayet iyi başa çıkabilmiştir. Bu çocuklar annelerinin kısa bir süreliğine ayrıldığını, biraz sonra döneceğini, kendisine verdiği sevgi ve şefkate tekrar kavuşacaklarını bilirler. Ancak diğer çocuklar da bu ayrılığa ağlayarak tepki gösterirler. Bazı çocuklar ise annelerinin yokluğunda

umutsuzluğa kapılır, bazıları da anne tekrar yanlarına dönse bile, ondan uzak durarak tepkilerini gösterir (Burger, 2006).

Bartholomew ve Horowitz (1991) bağlanmayı, kişinin kendisi ve başkalarıyla ilgili zihinsel modellerinin olumlu ve olumsuz olmak üzere iki boyutta incelenmesini temel almakta ve şöyle tanımlanmaktadır: (1) *Güvenli (Secure) Bağlanma Biçimi*: Güvenli bağlanma stilinde, kişinin benliğe ve başkalarına ilişkin olumlu modellerinin birleşimidir. Güvenli bağlanmaya sahip kişiler yüksek benlik saygısına sahiptirler ve kendilerini sevmeye değer görürler, başkalarını kabul edici, güvenilir ve iyi niyetli olduklarına dair düşünceleri vardır. (2) *Saplantılı (Preoccupied) Bağlanma Biçimi*: Saplantılı bağlanma stilinde, kişinin benliğine olumsuz ve başkalarına ilişkin olumlu modellerinin birleşimidir. Saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişide kaçınma yüksektir ve kişi kendini değersiz hissetme veya sevmeye değer görmeme duyguları ile başkalarına ilişkin olumlu değerlendirme söz konusudur. Bu tür kişiler ilişkilerinde saplantılıdır ve ilişki içerisinde gerçekçi olmayan beklentilere sahiptirler. (3) *Korkulu (Fearful) Bağlanma Biçimi*: Korkulu bağlanma stilinde, kişinin benliğe olumsuz başkalarına ilişkin olumsuz modellerinin birleşimidir. Korkulu bağlanma stili, güvenli bağlanma stiline karşıdır. Bu tür kişiler düşük benlik saygısına sahiptirler ve bu kişilerin reddedici veya aşırı eleştirici ebeveynlere sahiptirler. (4) *Kayıtsız (Dismissing) Bağlanma Biçimi*: Kayıtsız bağlanma stilinde, kişinin benliğe olumlu ve başkalarına ilişkin olumsuz modellerinin birleşimi söz konusudur. Kayıtsız bağlanma stiline sahip kişiler, yüksek öz-güvene sahiptirler, özerkliğe aşırı derecede önem verirler ve bundan dolayı yakın ilişkilerden kaçınırlar.

Hazan ve Shaver (1987), Bowlby'nin görüşlerini, romantik ilişkiler bağlamında ele alan ilk araştırmacılarıdır. Yetişkin romantik ilişkilerinin çocuklar ve onlara bakım veren kişiler arasındaki etkileşimlerle benzerlikleri olduğunu fark etmişlerdir. Hazan ve Shaver'e göre (1987), yetişkin romantik eşler arasında gelişen duygusal bağ, bebekler ve bakıcıları arasında oluşan duygusal bağ doğuran aynı motivasyonel sistemin –bağlanma davranışsal sisteminin- kısmen bir işlevidir.

Hazan ve Shaver (1987), bebek ve bakım veren arasındaki ilişki ve yetişkin romantik eşler arasındaki ilişkinin şu ortak özelliklerin paylaştığını belirlemişlerdir: (i) her ikisi de, diğeri yakında ve sorumluyken güvende hissederler, (ii) her ikisi de, yakın bedensel ilişki içindedirler, (iii) her ikisi de, diğeri erişebilir olmadığında güvensiz hisseder. Hazan ve Shaver (1994), çocuk ve ebeveyn arasındaki bağlanma ile romantik çiftler arasındaki bağlanma arasında benzerliklerin yanı sıra farklılıklar olsa da, bağlanma teorisinin, yakın ilişkileri açıklamada bir çerçeve oluşturacağını öne sürer. Bağlanma güvenlik, cinsel doyum ya da bakım isteği ile güdülenebilen yakınlık arayışıyla biçimlenmeye baslar. Daha sonraki evrelerde eşin rahatlık ve duygusal destek sağlama derecesi giderek artan bir önem kazanır ve eş, ilerleyen zamanlarda güvenli bir sığınak olabilir. Hedef kişinin olumlu tepkiselliği genellikle mutluluk, olumsuz tepkiselliği ise kaygı ve sıkıntı yaratır. Karşılıklı çekim ve cinsel ilgi çiftleri bir araya getirebilir, ancak eşler birbirlerinin rahatlama ve güvenlik gereksinimlerini doyurmada başarısız olurlarsa, sonucun doyumsuzluk olma olasılığı yüksektir. Eşler, diğerrinin ilişkisel gereksinimlerini karşılamadaki istek ve yeteneğine güvendiği sürece ilişkiyi sürdürmeye güdülenecektir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkartmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Evli bireyler “aile” ve “evlilik” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlar aracılığıyla açıklamaktadır?
2. “Aile” ve “Evlilik” kavramına ilişkin evli bireyler tarafından ileri sürülen metaforlar, ortak özellikleri bakımından, hangi kategoriler altında toplanabilir?
3. Evli bireylerin sahip oldukları bağlanma stillerine göre metafor kategorileri ve metaforlar nasıl bir dağılım göstermektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel bir araştırma olan bu çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Bu olgularla günlük yaşantımızda çeşitli biçimde karşılaşabiliriz. Ancak bu tanışıklık olguları tam olarak anladığımız manasına gelmez. Bize tümüyle yabancı olmayan, aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zeminini oluşturur (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Çalışma Grubu

Bu araştırma 57 erkek (% 47), 65 kadın (% 53) olmak üzere yaş ortalaması 32,38; evli kalma süreleri ortalama 7,7 yıl olan toplam 122 evli bireyin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Evlilik süreleri açısından değerlendirildiğinde 1-5 yıl arası 51 (%42), 6-10 yıl arası 29 (%24), 11-15 yıl arası 23 (%19) ve 15 yıl ve üstü 19 (%15) katılımcıdan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Evli bireylerin “evlilik” ve “aile” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları ortaya çıkarmak için “Aile gibidir, çünkü” ve “Evlilik gibidir, çünkü” ifadelerinin yazılı olduğu form online ortamda ve basılı halde olmak üzere iki şekilde de uygulanmıştır. Bu araştırmanın bir bölümünde yer alan evli bireyleri bağlanma stillerine göre ayırma işleminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, bir araştırmada gözlem birimlerini belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşabilir. Bu durumda örnekleme için belirlenen ölçütü karşılayan birimler örnekleme alınır (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak,

Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Evli bireyleri bağlanma stillerine göre gruplara ayırma kısmında “İlişki Anketi” (Sümer ve Güngör, 1999) kullanılmıştır.

İlişki Anketi (İA): Bartholomew ve Horowitz'in (1991) geliştirdiği ve Sümer ve Güngör (1999) tarafından Türkçe'ye uyarlanan İA, dört bağlanma stiline karşılık gelen dört kısa paragraftan oluşmaktadır. Katılımcılardan her bir paragrafın kendilerini ne derece tanımladığını 7 basamaklı ölçekler üzerinde değerlendirmeleri istenmiştir (1=beni hiç tanımlamıyor, 7=beni tamamıyla tanımlıyor). Her bir paragraftan alınan değerlendirmeler dört bağlanma stiline karşılık gelen sürekli değişkenler olarak kullanılırken, katılımcıların bağlanma grupları içinde sınıflandırılması paragraflara verilen en yüksek değerlendirme dikkate alınarak yapılmaktadır. Bu şekilde oluşturulan boyutların yeterli düzeyde geçerli olduğu geçmiş çalışmalarda gösterilmiştir (Griffin ve Bartholomew, 1994; Sümer ve Güngör, 1999).

Verilerin Analiz Edilmesi

Anket ve belgelerden elde edilen ham veriler “içerik analizi tekniği” (Yıldırım & Şimşek, 2008) kullanılarak analiz edilip yorumlanmıştır. Ayrıca, araştırma bulgularının iç-güvenirliliğini ve geçerliliğini artırmak amacıyla bireylerin görüşlerinden alıntılar yapılmıştır. Metaforlar ortaya çıktıktan sonra metafor konuları ve özellikleri kapsamında oluşturulan kategorilerde uzmanların görüşlerine de başvurulmuştur.

BULGULAR

Çalışmaya katılan evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarına yönelik kullandıkları metaforlara ilişkin toplanan veriler tablolar halinde ifadelendirilerek, frekans ve yüzdelik hesaplamaları ile birlikte verilmiştir. Kategorilere ayrılarak metaforlar tekrar her bir kategori başlığında sunulmuştur. Bağlanma stillerine göre sınıflandırılan evli bireylerin metafor kategorilerindeki dağılımları son kısımda verilmiştir.

Evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarına yönelik sahip oldukları metaforlara ilişkin bulgular

Bu kısımda araştırmaya katılan her bir evli bireyin “aile” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar sınıflandırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri gösterilerek tablolaştırılmıştır. Tablo-1 incelendiğinde evli bireylerin “aile” kavramına yönelik 78 adet metafor geliştirdikleri görülmektedir. Geliştirilen metaforlardan bir kısmı (38) yalnız bir evli birey tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan 40 metaforu ise 2 ile 22 arası evli birey temsil etmiştir. Evli birey başına düşen metafor sayısı 2,4'dür. İlk üç sırada yer alan metaforlar ise sırası ile: “ağaç” (f:22, % 8), “liman” (f: 16, % 5) ve “mutluluk” (f: 16, % 5).

Tablo 1: Evli bireylerin “aile” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar

Metafor	f	%	Metafor	f	%	Metafor	f	%
Ağaç	22	8	Sığınak	7	2	Gökyüzü	3	1
Liman	16	5	Çınar Ağacı	6	2	İlaç	3	1
Mutluluk	16	5	Aşk	5	2	Kuş Yuvası	3	1
Kale	15	5	Bahçe	5	2	Lunapark	3	1
Güneş	11	4	Bütünlük	5	2	Oyun	3	1
Huzur	11	4	Güç	5	2	Ömür	3	1
Okul	11	4	Orman	5	2	Puzzle	3	1
Hayat	10	3	Sevgi	5	2	Şarap	3	1
Çiçek	9	3	Arkadaş	4	1	Şeker	3	1
Ev	9	3	Deniz	4	1	Vücut	3	1
Su	8	3	Sorumluluk	4	1	Yatak	3	1
Çocuk	7	2	Düğüm	3	1	Yaşam	3	1
Nefes	7	2	Disiplin	3	1	Can	2	1
						Bağ	2	1
Bir kez tekrarlanan metaforlar	Anne Baba, Askerlik, Bir Paket Pastel Boya, Birliktelik, Ceviz, Çiftçi, Doğa, Duvar, Dünya, Eğlence, El, Hayat Sigortası, İp, Kan, Kılavuz, Kitap, Kitaplık, Kucak, Kuyruk, Lale, Matruşka, Meslek, Mevsim, Meyveli Pasta, Mıknatıs, Müzik Kutusu, Orkestra, Öğretmen, Pamuk, Parmak İzi, Sabır Taşı, Sanat, Sıcak Çay, Soba, Tiyatro, Türk Filmi, Zırh, Zincir					38	13	
Toplam Metafor Sayısı							78	
Toplam Metafor Frekansı							291	

Tablo 2’de araştırmaya katılan her bir evli bireyin “evlilik” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar sınıflandırılarak frekans (f) ve yüzde (%) değerleri gösterilerek tablolaştırılmıştır. Tablo-2 incelendiğinde evli bireylerin “evlilik” kavramına yönelik 82 adet metafor geliştirdikleri görülmektedir. Geliştirilen metaforlardan bir kısmı (49) yalnız bir evli birey tarafından temsil edilmektedir. Geriye kalan 33 metaforu ise 2 ile 15 arası evli birey temsil etmiştir. Evli birey başına düşen metafor sayısı 1.7’dir. İlk üç sırada yer alan metaforlar ise sırası ile: “şarap” (f:15, % 7), “çocuk” (f: 9, % 4) ve “mutluluk” (f: 9, % 4).

Tablo 2: Evli bireylerin “evlilik” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar

Metafor	f	%	Metafor	f	%	Metafor	f	%
Şarap	15	7	Kumar	5	2	Gemi	3	1
Çocuk	9	4	Lunapark	5	2	Hayat	3	1
Mutluluk	9	4	Meyve Ağacı	5	2	Kale	3	1
Huzur	7	3	Sözleşme	5	2	Sevgi	3	1
Kitap	7	3	Şirket	5	2	Bağımlılık	2	1
Piyango	7	3	Tohum	5	2	Bebek	2	1
Ağaç	6	3	Aşk	4	2	Bütün	2	1
Şans	6	3	Sorumluluk	4	2	Dağ	2	1
Arkadaşlık	5	2	Yuva	4	2	Hapishane	2	1
Birliktelik	5	2	Bağlılık	3	1	Kapalı kutu	2	1
Çiçek	5	2	Bütünleşmek	3	1	Okul	2	1

Bir kez tekrarlanan metaforlar	Antlaşma, Ateş, Ayak, Bağlanmak, Bahçe, Bilmece, Bitirme Tezi, Cemre Düşmesi, Çatı, Dağın Tepesi, Demir, Dostluk, Dünya, El, Göz, H Harfi, Hikâye, İnşaat, İp, İp Cambazlığı, İşçi, Kalp, Karadeniz, Kelebek, Kemer, Keyifli Yolculuk, Kılavuz, Krallık, Madalyon, Maden, Maraton, Mide, Nota, Omuz, Orkestra, Oyun, Rüzgâr, Sabır, Saç, Sonu Belirsiz Yol, Tahterevalli, Toprak, Tutsaklık, Uçurum, Uzun Yolculuk, Yapışık İkiz, Yarı Açık Cezaevi, Yemek, Yolculuk	49	32
Toplam Metafor Sayısı			82
Toplam Metafor Frekansı			206

“Aile” ve “Evlilik” kavramına yönelik evli bireylerin kullandıkları metaforlar ortak özellikleri bakımından kategorik değerlendirmelerine ilişkin bulgular

Çalışmaya katılan evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramıyla ilgili olarak geliştirdikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından kavramsal kategori altında toplanmıştır. Her metafor evli bireylerin yaptıkları açıklamalar doğrultusunda metaforun kaynağından atfedilen düşünce kapsamında gruplandırılmıştır. Örneğin kategorileri oluşturan gruplardan birinde evli bireylerin “aile” kavramı için geliştirdikleri metaforlarda ailenin kendilerini en çok onların yanında güvende hissettiklerini, orada korundukları ve zorluklardan uzak kalak için oraya sığındıkları gibi konularda imgelemişlerdir. Metaforlarının kaynaklarını ise; liman, sığınak vb. şekilde belirtmişlerdir.

Tablo 3. Evli Bireylerin “aile” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri ve Yer Alan Metaforlar

KATEGORİ	f	%	Kategori Altında Sunulan Metaforlar
1.Güven & Korunma	69	24	Liman 16; Kale 15; Huzur 11; Ev 9; Sığınak 7; İlaç 3; Kuş Yuvası 3; Anne Baba 1; Duvar 1; Hayat Sigortası 1; Kucak 1; Kuyruk 1
2.Mutluluk & Rahatlık	56	19	Mutluluk 16; Güneş 11; Sevgi 5; Yatak 3; Lunapark 3; Şeker 3; Oyun 3; Yaşam 3; Gökyüzü 2; Doğa 1; Eğlence 1; Pamuk 1; Sıcak Çay 1; Soba 1; Tiyatro 1; Türk Filmi 1
3.Özveri & Sabır	50	17	Çiçek 9; Ağaç 7; Çocuk 7; Bahçe 5; Orman 5; Sorumluluk 4; Disiplin 3; Ömür 3; Şarap 3, Askerlik 1; Çiftçi 1; Sabır Taşı 1; Sanat 1
4.Bağ & Birliktelik	30	10	Ağaç 15; Güç 5; Düğüm 3; Bağ 2; Birliktelik 1; El 1; İp 1; Mıknatıs 1; Zincir 1
5.Öğretici	29	10	Okul 11; Hayat 10; Arkadaş 4; Kılavuz 1; Kitap 1; Müzik Kutusu 1; Öğretmen 1
6.Yaşamsal ihtiyaç	18	6	Su 8; Nefes 7; Can 2; Kan 1
7.Bütünü Oluşturma	13	5	Bütünlük 5; Puzzle 3; Vücut 3; Bir Paket Pastel Boya 1; Matruşka 1
8.Değişkenlik	11	4	Aşk 5; Deniz 4; Gökyüzü 1; Meslek 1
9.Dayanıklı Uzun Ömür	9	3	Çınar ağacı 6; Ceviz 1; Lale 1; Zırh 1
10.Çeşitlilik	6	2	Mevsim 1; Meyveli Pasta 1; Orkestra 1; Parmak İzi 1; Kitaplık 1; Dünya 1

Aşağıda tablo 3’deki aile metaforlarına ilişkin kategorilerin açıklamaları verilmiştir. Her bir kategori ardından o kategoriyi oluşturan metaforların evli bireyler tarafından tanımlamalarına ilişkin katılımcılara ait cümlelerden oluşan örnekler yer almaktadır.

- 1. Güven & Korunma Kategorisi:** Tablo-3 incelendiğinde “güven & korunma” kategorisinin toplam 69 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile liman (16), kale (15), huzur (11), ev (9) ve sığınak (7) yer almaktadır.

“Aile sığınacak bir liman gibidir çünkü insan kendini en çok ailesinde güvende hisseder.” “Aile kale gibidir, çünkü içinde olanlar en büyük güveni orada yaşarlar.” “Aile ev gibidir, çünkü yaşamımızı güvenli ve huzurlu bir şekilde sürdürmemizi sağlar.”

2. **Mutluluk & Rahatlık Kategorisi:** Bu kategoride toplam 56 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile mutluluk (16), güneş (11) ve sevgi (5) yer almaktadır.

“Aile güneş gibidir, çünkü aile içindeki bireylerin birbirlerine yansıttıkları sevgiler güneşe benzer.” “Aile sevgi gibidir, çünkü sevmeyi ve sevmeyi orda öğrenirsin. Rahat ettiğin kişilerin yanında sevgiyi paylaşırsın.”

3. **Özveri & Sabır Kategorisi:** Bu kategoride toplam 50 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile ağaç (7), çiçek (9) ve çocuk (7) yer almaktadır. Ağaç metaforu konusu bakımından değerlendirildiğinde iki farklı kategoride de yer almıştır.

“Aile bir ağaç gibidir, çünkü gelişmesi ve büyümesi için emek sevgi ve sabır gerektirir. Büyüdüğünde ise kolay kolay sarsılmaz.” “Aile çocuk gibidir, çünkü sevgi ister, şefkat ister, emek ister.” “Aile çiçek gibidir, çünkü iyi bakılmadığında solar.”

4. **Bağ & Birliklilik Kategorisi:** Bu kategoride toplam 30 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile ağaç (15), güç (5) ve düğüm (3) yer almaktadır.

“Aile ağaç gibidir, çünkü ağacın dalları gibi aile üyeleri de birbirine bağlıdır.” “Aile ağaç gibidir, çünkü ağacın kökleri ağacı nasıl besliyor ayakta tutuyorsa, anne ve babada o aileyi hayata güçlü bağlarla bağlar ve bir tutar.” “Aile, güç gibidir, çünkü sınıksız bağlarla bağlıdır.”

5. **Öğretici Kategorisi:** Bu kategoride toplam 29 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile okul (11), hayat (10) ve arkadaş (4) yer almaktadır.

“Aile okul gibidir, çünkü birbirimizden sürekli yeni şeyler öğreniyoruz ve birbirimizi geliştiriyoruz.” “Aile kitap gibidir, çünkü seni geliştirir ve olgunlaştır.”

6. **Yaşamsal İhtiyaç Kategorisi:** Bu kategoride toplam 18 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile su (8), nefes (7) ve can (2) yer almaktadır.

“Aile su gibidir, çünkü hayatında olmazsa olmazlardandır, susuz bir hayat düşünülemez.” “Aile nefes gibidir, çünkü yokluğunda her şey son bulur.”

7. **Bütünü Oluşturma Kategorisi:** Bu kategoride toplam 13 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile bütünlük (5), puzzle (3) ve vücut (3) yer almaktadır.

“Aile bütünleşmek gibidir birleşen insanların birbirini tamamlamasıdır.” “Aile puzzle gibidir, çünkü herkes bir bütünün parçalarıdır ve herkesin yeri önemlidir.” “Aile puzzle gibidir, çünkü farklı parçaların birleşmesiyle mükemmel bir bütün oluşur.”

8. **Değişkenlik Kategorisi:** Bu kategoride toplam 11 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile aşk (5) ve deniz (4) yer almaktadır.

“Aile deniz gibidir çünkü bazen sakin, bazen dalgalı olur.” “Aile meslek gibidir, mesleğinden mutlu olduğun dönemde olur mutsuz olduğun dönemde.”

9. **Dayanıklılık & Uzun Ömürlülük:** Bu kategoride toplam 9 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile çınar ağacı (6), ceviz (1) ve lale (1) yer almaktadır.

“Aile çınar ağacı gibi olmalıdır. Ulu, uzun ömürlü ve dayanıklı.” “Aile lale gibidir, çünkü her daim, her şartlara karşı dayanıklıdır ve kökü uzun ömürlüdür.”

10. **Çeşitlilik Kategorisi:** Bu kategoride toplam 6 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile mevsim (1), meyveli pasta (1) ve orkestra (1) yer almaktadır.

“Aile bir orkestra gibidir, çünkü bir bütün içerisinde her aletin birbirinden farklı özgün bir sesi vardır.” “Aile meyveli pasta gibidir, bir sürü tadı aynı anda alabilirsiniz.”

Tablo 4. Evli Bireylerin “evlilik” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri ve Yer Alan Metaforlar

KATEGORİ	f	%	Kategori Altında Sunulan Metaforlar
1. Birliktelik & Bağlılık	48	23	Birliktelik 5; Arkadaşlık 5; Sözleşme 5; Şirket 5; Yuva 4; Bağlılık 3; Bütünleşmek 3; Bağımlılık 2; Bütün 2; Gemi 2; Antlaşma 1; Bağlanmak 1; Dostluk 1; El 1; H Harfi 1; İp 1; Omuz 1; Yolculuk 1; Yapışık İkiz 1; Orkestra 1; Uzun Yolculuk 1; Keyifli Yolculuk 1
2. Özveri & Sabır	44	21	Şarap 15; Çocuk 9; Çiçek 5; Sorumluluk 4; Bebek 2; Ateş 1; Dağın Tepesi 1; Göz 1; Kalp 1, Kelebek 1; Maden 1; Sabır 1; Saç 1; Yemek 1
3. Mutluluk & Eğlenceli	29	14	Mutluluk 9; huzur 7; Lunapark 5; Aşk 4; Sevgi 3; Krallık 1
4. Belirsizlik	28	14	Piyango 7; Şans 6; Kumar 5; Kapalı Kutu 2; Bilmece 1; Bitirme Tezi 1; Hikâye 1; Karadeniz 1; Oyun 1; Sonu Belirsiz Yol 1; Rüzgâr 1; Madalyon 1
5. Üretkenlik	19	9	Ağaç 6; Meyve Ağacı 5; Tohum 5; Bahçe 1; Cemre Düşmesi 1; Toprak 1
6. Öğretici	14	7	Kitap 7; Hayat 3; Okul 2; Dünya 1; Kılavuz 1
7. Dayanıklılık	10	5	Kale 3; Dağ 2; çatı 1; Demir 1; İnşaat 1; Maraton 1; Gemi 1
8. Denge & Uyum	9	4	Terazi 2, Ayak 1; İp Cambazlığı 1; Kemer 1; Mide 1; Nota 1; Tahterevalli 1; Uçurum 1
9. Tutsaklık	5	3	Hapishane 2; İşçi 1; Tutsaklık 1; Yarı Açık Cezaevi 1

Aşağıda tablo 4'deki evlilik metaforlarına ilişkin kategorilerin açıklamaları verilmiştir. Her bir kategori ardından o kategoriyi oluşturan metaforların evli bireyler tarafından tanımlamalarına ilişkin katılımcılara ait cümlelerden oluşan örnekler yer almaktadır.

- 1. Birliktelik & Bağlılık Kategorisi:** Tablo-4 incelendiğinde “birliktelik & bağlılık” kategorisinin toplam 48 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile birliktelik (5), arkadaşlık (5), sözleşme (5) ve şirket (5) yer almaktadır.

“Evlilik sözleşme gibidir, çünkü farklı iki insanın bir sözleşme ile bundan sonraki yolda birlikte devam etmesini sağlar.” “Evlilik birliktelik gibidir, çünkü birken çoğalıp, birden fazla kişinin birbirine bağlanarak birlikte hayata sarılmasıdır.”

- 2. Özveri & Sabır Kategorisi:** Bu kategoride toplam 44 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile şarap (15), çocuk (9) ve çiçek (5) yer almaktadır.

“Aile şarap gibidir, çünkü yıllandıkça güzelleşir, tatlanır.” “Evlilik çocuk gibidir, çünkü sürekli besleyip büyütmen gerekir.” “Evlilik çiçek gibidir, çünkü ilgi gösterilmezse, bakımı yapılmaz ise solar.”

- 3. Mutluluk & Eğlenceli Kategorisi:** Bu kategoride toplam 29 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile mutluluk (9), huzur (7) ve lunapark (5) yer almaktadır.

“Evlilik lunapark gibidir, çünkü çoğu zaman eğlendirir ve mutlu eder.” “Evlilik krallık gibidir, çünkü kral ve kraliçeden sonra hayatınıza katılan prenses ve prensten oluşan mutlu ve sevgi dolu bir krallıktır.”

- 4. Belirsizlik Kategorisi:** Bu kategoride toplam 28 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile piyango (7), şans (6) ve kumar (5) yer almaktadır.

“Evlilik piyango gibidir, çünkü ne kadar iyi tanısan da aynı hayatı paylaşmadığın sürece eşinle nasıl bir hayatın olacağını önceden kestiremezsin.” “Evlilik bir şanstır, çünkü geleceği belli değildir.” “Evlilik bir kumardır, sonuçta kazanıp kazanamayacağın belli değildir.”

- 5. Üretkenlik Kategorisi:** Bu kategoride toplam 19 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile ağaç (6), meyve ağacı (5) ve tohum (4) yer almaktadır.

“Evlilik ağaç gibidir zaman geçtikçe meyvelerini verir.” “Aile meyve ağacı gibidir, çünkü bu ağacın en önemli meyvesi ve tadı çocuktur.” “Evlilik tohum gibidir, çünkü önce yaprakları, sonra çiçekleri belirir ve çoğalır.”

6. **Öğretici kategorisi:** Bu kategoride toplam 14 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile kitap (7), hayat (3) ve okul (2) yer almaktadır.

“Evlilik kitap gibidir, çünkü her okuyuşunda farklı güzellikler sunar ve öğretir.” “Evlilik okul gibidir, çünkü tam öğrendim dediğin anda yeni bir şeyler öğretir.” “Evlilik bir okul gibidir, çünkü her gün eşimizi yeniden tanır ve birbirimizin eksikliklerini öğrenir ve bunları yenmeyi öğreniriz.”

7. **Dayanıklılık Kategorisi:** Bu kategoride toplam 10 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılanları sırası ile kale (3) ve dağ (2) yer almaktadır.

“Evlilik dağ gibidir, çünkü aile büyüdükçe güçlenir, dağ gibi sert ve sağlamdır.” “Evlilik kale gibidir, dışarıdan gelebilecek zararlara karşı dayanıklıdır, içeridekiler korur.”

8. **Denge & Uyum Kategorisi:** Bu kategoride toplam 9 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılan terazi (2) yer almaktadır.

“Evlilik ip cambazlığı gibidir, dengeyi koruyamazsan düşersin.” “Evlilik tahterevallı gibidir, düzgün ve uyumlu hareket etmek için dengeyi sağlamak ve kontrol altında tutmak gerekir.”

9. **Tutsaklık Kategorisi:** Bu kategoride toplam 5 metafordan oluştuğu görülmektedir. Bu kategoride bulunan metaforların frekans dağılımlarına bakıldığında en sık kullanılan hapisane (2) yer almaktadır.

“Evlilik tutsaklık gibidir, çünkü özgürlüğün sınırlıdır ve başkalarının kontrolündesindedir.” “evlilik hapisane gibidir, çünkü özgür değildir.” “Evlilik işçi gibidir, sürekli çalışmak zorundasındır ve bu senin özgürlüğünde değildir buna mecbursundur.”

“Aile” ve “Evlilik” kavramına yönelik evli bireylerin kullandıkları metafor kategorileri ve metaforların, bağlanma stillerine göre dağılımına ilişkin bilgiler

Bu bölümde 47 birey Güvenli Bağlanma (% 39), 26 birey Korkulu Bağlanma (% 21), 29 birey Kayıtsız Bağlanma (% 24) ve 20 birey Saplantılı Bağlanma (%16) gruplarında sınıflandırılmıştır.

Tablo 5. Evli Bireylerin “aile” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri ve Metaforların, Bağlanma Stillere Göre Dağılımı

BAĞLANMA STILLERİ		Güvenli Bağlanma		Korkulu Bağlanma		Kayıtsız Bağlanma		Saplantılı Bağlanma	
KATEGORİ	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f
1.Güven & Korunma	69	Liman 7, Huzur 7, Ev 5, Kale 5, Sığınak 4, Anne Baba, Kucak, Kuş Yuvası 2,	32	Liman 4, İlaç 3, Ev 2, Kale 2, Duvar, Hayat Sigortası	13	Kale 5, liman3, Ev 2, Huzur 2, Kuş Yuvası, Kuyruk	14	Kale 3, Sığınak 3, Huzur 2, Liman2	10
2.Mutluluk & Rahatlık	56	Güneş 8, Mutluluk 6, Lunapark 3, Oyun 2, Gökyüzü 2, Sevgi 2, Yaşam 2, Türk Filmi, Doğa, Pamuk,	28	Mutluluk 4, Güneş 2, Sevgi 2, Eğlence	9	Mutluluk 3, Şeker 2, Soba, Yatak 2, Sıcak Çay, Güneş	10	Mutluluk 3, Oyun, Şeker, Sevgi, Tiyatro, Yaşam, Yatak	9
3.Özveri & Sabır	50	Çiçek 5, Çocuk 4, Bahçe 3, Şarap 3, Ömür 3, Disiplin 2, Orman 2, Sorumluluk 2	24	Ağaç 5	5	Çiçek 3, Çocuk 3, Bahçe 2, Sorumluluk 2, Çiftçi, Disiplin, Orman, Sabır Taşı	14	Ağaç 2, Orman 2, Askerlik, Sanat, Çiçek	7
4.Bağ & Birliktelik	30	Ağaç 8, Bağ, Mıknatıs, El, Ip	12	Ağaç 3, Düğüm 3	6	Ağaç 4, Güç 2, Bağ, Zincir	8	Güç 3, Birliktelik	4
5.Öğretici	29	Okul 8, Hayat 6, Arkadaş 4, Müzik Kutusu, Öğretmen, Kılavuz	21	Okul 3, Hayat 2	5	-	0	Hayat 2, Kitap	3
6.Yaşamsal ihtiyaç	18	Su 4	4	Nefes 4	4	Nefes 3, Su 2, Can, Kan	7	Su 2, Can	3
7.Değişkenlik	11	Aşk 3, Deniz 3, Meslek, Gökyüzü	8	-	0	Aşk 2, Deniz	3	-	0
8.Bütünü Oluşturma	13	Vücut 3, Bir Paket Pastel Boya, Matruşka, Puzzle,	6	Puzzle 2,	2	Bütünlük 3	3	Bütünlük 2	2
9.Dayanıklı Uzun Ömür	9	Çınar ağacı 3, Zırh	4	Çınar ağacı 3, Lale	4	Ceviz	1	-	0
10.Çeşitlilik	6	Mevsim, Meyveli Pasta, Orkestra, Dünya,	4	-	0	Kitaplık	1	Parmak izi	1
Toplam Metafor	291	Toplam Metafor	143 %49	Toplam Metafor	48 %16	Toplam Metafor	61 %21	Toplam Metafor	39 %14
Kişi başına düşen metafor sayısı	2.4	Kişi başına düşen metafor sayısı	3.0 4	Kişi başına düşen metafor sayısı	1.8	Kişi başına düşen metafor sayısı	2.1	Kişi başına düşen metafor sayısı	1.9 5

Araştırmaya katılan evli bireylerin “aile” kavramına yönelik oluşturdukları metaforları tablo 5’de bağlanma stillerine göre ayırt edilip incelendiğinde 143 (%49) metafor ile güvenli bağlanma stili, 61 (%21) metafor ile kayıtsız bağlanma stili, 48 (%16) metafor ile korkulu bağlanma stili ve 39 (%14) metafor ile saplantılı bağlanma

stili kategorisinde yer aldıkları görülmektedir. Güvenli bağlanma, kayıtsız bağlanma ve saplantılı bağlanma stiline sahip evli bireyler frekans dağılımına bakıldığında güven & korunma, mutluluk & rahatlık ve özveri & sabır kategorilerinde yoğunluk gösterildiği görülmektedir. Korkulu bağlanma stiline sahip evli bireyler frekans dağılımı açısından değerlendirildiğinde güven & korunma, mutluluk & rahatlık kategorilerinin yanında bağ & birliktelik kategorisi öne çıkmıştır.

Kategorilerde bulunan toplam frekans sayıları ve bağlanma stillerinde yer alan kişi sayıları birbirlerine yakın olmadığından kişi başına düşen ortalama metafor sayısına bakılmıştır. Tüm kategoriler birlikte değerlendirildiğinde kişi başına 2,4 metafor düşmektedir. Bağlanma stillerine göre değerlendirildiğinde ise güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde 3,04; kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerde 2,1; saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerde 1,95 ve korkulu bağlanma stiline sahip bireylerde 1,8 kişi başına metafor düşmektedir.

Tablo 6. Evli Bireylerin “evlilik” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri ve Metaforların, Bağlanma Stillere Göre Dağılımı

BAĞLANMA STILLERİ		Güvenli Bağlanma		Korkulu Bağlanma		Kayıtsız Bağlanma		Saplantılı Bağlanma	
KATEGORİ	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f	Metaforlar	f
1. Birliktelik Bağlılık	48	Şirket 4, Arkadaşlık 3, Birliktelik 3, Bütünleşmek 3, Yuva 3, Bütün 2, Gemi 2, Sözleşme 2, H Harfi, Yolculuk, Bağlanmak, Dostluk, Omuz, Keyifli Yolculuk	28	Birliktelik 2, Orkestra, Uzun Yolculuk, Yapışık İkiiz, Bağlılık, Antlaşma	7	Arkadaşlık 2, Bağımlılık 2, Bağlılık, Şirket, Yuva, İp	8	Sözleşme 3, El, Bağlılık	5
2. Özveri & Sabır	44	Şarap 9, Çocuk 4, Yemek, Çiçek 3, Bebek 2, Ateş, Dağ Tepesi, Kelebek	22	Sorumluluk 3, Sabır, Göz	5	Çocuk 3, Çiçek 2, Şarap 2, Saç, Kalp	9	Şarap 4, Çocuk 2, Maden, Sorumluluk	8
3. Mutluluk - Eğlenceli	29	Huzur 5, Mutluluk 4, Aşk 3, Lunapark 3, Huzur, Krallık	17	Lunapark 2, Sevgi, Mutluluk, Huzur	5	Mutluluk 2, Sevgi 2, Aşk	5	Mutluluk 2	2
4. Belirsizlik	28	Piyango 4, Kapalı Kutu 2, Şans 2, Hikaye, Bitirme Tezi, Karadeniz, Oyun, Madalyon	13	Piyango 3, Kumar 2, Sonu Belirsiz Yol	6	Şans 2, Bilmece, Rüzgar, Kumar	5	Kumar 2, Şans 2	4
5. Üretkenlik	19	Tohum 3, Meyve Ağacı 2, Toprak, Ağaç, Cemre Düşmesi	8	Ağaç 2	2	Meyve Ağacı 2, Ağaç, Bahçe	4	Ağaç 2, Tohum 2, Meyve Ağacı	5
6. Öğretici	14	Kitap 5, Hayat 3, Okul, Dünya, Kılavuz	11	Okul	1	-	0	Kitap 2	2
7. Dayanıklılık	10	Çatı, Demir, İnşaat, Maraton	4	Kale 2	2	Gemi	1	Dağ 2, Kale	3
8. Denge Uyum	9	Uçurum	1	Kemer, Mide, Terazî 2, Tahterevallî, Nota,	6	Ayak	1	İp cambazlığı	1
9. Tutsaklık	5	İşçi	1	Hapishane, Tutsaklık	2	Hapishane	1	Yarı açık cezaevi	1
Toplam Metafor	206	Toplam Metafor	105	Toplam Metafor	36	Toplam Metafor	34	Toplam Metafor	31
			% 51		% 18		% 16		% 15
Kişi başına düşen metafor sayısı	1.7	Kişi başına düşen metafor sayısı	2.2	Kişi başına düşen metafor sayısı	1.3	Kişi başına düşen metafor sayısı	1.2	Kişi başına düşen metafor sayısı	1.6

Araştırmaya katılan evli bireylerin “evlilik” kavramına yönelik oluşturdukları metaforlar tablo 6’da bağlanma stillerine göre ayırt edilip incelendiğinde 105 (%51) metafor ile güvenli bağlanma stili, 36 (%18) metafor ile korkulu bağlanma stili, 34 (%16) metafor ile kayıtsız bağlanma stili ve 31 (%15) metafor ile saplantılı bağlanma stili kategorisinde yer aldıkları görülmektedir. Güvenli bağlanma ve kayıtsız bağlanma stiline sahip evli bireylerin frekans dağılımına bakıldığında birliktelik & bağlılık, özveri & sabır ve mutluluk & eğlenceli kategorilerinde yoğunluk gösterildiği görülmektedir. Korkulu bağlanma stiline sahip evli bireyler frekans dağılımı açısından değerlendirildiğinde birliktelik & bağlılık, belirsizlik ve denge & uyum kategorileri öne çıkmıştır. Saplantılı bağlanma stiline sahip evli bireyler frekans dağılımı açısından değerlendirildiğinde ise özveri & sabır, birliktelik & bağlılık ve üretkenlik kategorilerinde daha fazla metafor üretilmiştir.

Kategorilerde bulunan toplam frekans sayıları ve bağlanma stillerinde yer alan kişi sayıları birbirlerine yakın olmadığından kişi başına düşen ortalama metafor sayısına bakılmıştır. Tüm kategoriler birlikte değerlendirildiğinde kişi başına 1,7 metafor düşmektedir. Bağlanma stillerine göre değerlendirildiğinde ise kişi başına güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde 2,2; saplantılı bağlanma stiline sahip bireylerde 1,6; korkulu bağlanma stiline sahip bireylerde 1,3 ve kayıtsız bağlanma stiline sahip bireylerde 1,2 metafor düşmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

“Aile” kavramına yönelik toplamda 291 olmak üzere 78 farklı; “Evlilik” kavramına yönelik ise toplamda 206 olmak üzere 82 farklı metafor geliştirilmiştir. Bu iki sonuç birlikte değerlendirildiğinde “Aile” kavramına yönelik daha fazla metafor geliştirilmiştir. “Aile” kavramına yönelik geliştirilen 40 metafor katılımcılarca ortak olarak kullanılırken, 38 metafor sadece birer katılımcı tarafından geliştirilmiştir. “Evlilik” kavramına yönelik ise 33 metafor katılımcılar tarafından ortak olarak kullanılırken, 49 metafor sadece birer katılımcı tarafından geliştirilmiştir. Birden fazla katılımcı tarafından üretilen metaforların hem “aile” hem de “evlilik” kavramlarına ilişkin fazla olması evli bireylerin bu kavramlara yönelik metaforik algılamalarının benzerlik gösterdiğinin bir göstergesidir.

“Aile” ve “evlilik” kavramlarına ilişkin oluşturulan metaforlar ortak konular ve özellikler açısından değerlendirilmiş “aile” kavramına ilişkin metaforlar için on kategori, “evlilik” kavramına ilişkin metaforlar için dokuz kategori belirlenmiştir. “aile” ve “evlilik” kavramlarına yönelik oluşturulan metafor kategorilerinde özveri & sabır ve öğretici kategorileri aynıdır. Birliktelik & bağlılık (evlilik) ile bağ & birliktelik (aile); mutluluk & eğlenceli (evlilik) ile mutluluk & rahatlık (aile); dayanıklılık (evlilik) ile dayanıklı & uzun ömürlü (aile); Değişkenlik (aile) ile belirsizlik (evlilik) kategorileri konusu ve ortak özellikler açısından benzerlik göstermektedir. Tüm kategoriler birlikte değerlendirildiğinde olumlu konulu ve özellikli kategoriler yoğunlukta iken bunun yanında “aile” kavramına yönelik oluşturulan değişkenlik kategorisi ile “evlilik” kavramına yönelik oluşturulan belirsizlik ve tutsaklık kategorisi olumsuz konuları ve özellikleri kapsayan metaforları içermektedir. “Evlilik” kavramına ilişkin daha fazla olumsuz metafor geliştirilirken “aile” kavramına ilişkin algılamalarda olumsuz metaforlara nadiren rastlanmıştır. Bu çalışmanın sonucunda çıkan metaforlar ve oluşan kategoriler Rosenblatt & Li’nin (2011; 2012) toplumsal değişikliklerin evlilik ve aile algısına nasıl yansıdığını benzetmeler ve metaforlar ile

belirlemeye yönelik yaptığı çalışmanın sonucunda çıkan metaforlar ve oluşan kategoriler ile benzerlikler göstermektedir. Sonuç olarak bu araştırma evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarını nasıl algıladıklarına ilişkin ipuçları sunmaktadır.

Bağlanma stillerine göre katılımcılar değerlendirildiğinde araştırmaya katılan evli bireylerde güvenli bağlanma stili daha çok görülürken en az saplantılı bağlanma stili görülmektedir. “Aile” ve “evlilik” kavramlarına yönelik oluşturulan metaforlar ve metafor kategorileri evli bireylerin sahip oldukları bağlanma stillerine göre değerlendirildiğinde güvenli bağlanma stiline sahip olan bireyler her iki kavrama yönelik kişi başına düşen en çok (aile 3,04; evlilik 2,2) metaforu oluşturmuşlardır. “Aile” kavramına yönelik en az korkulu bağlanma stiline sahip bireyler (1,8) metafor üretirlerken; “evlilik” kavramına yönelik en az kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler (1,2) metafor üretmişlerdir. Çevresindekilere ve aile üyelerine yönelik güvenilir ve iyi niyetli olduklarına ilişkin düşüncede olan güvenli bağlanma stili gösteren bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarına ilişkin diğerlerinden fazla metafor üretmeleri ile korkulu bağlanma stiline sahip bireylerin daha az metafor üretmeleri Hazan ve Shaver’in (1987) bağlanma stili açıklamalarıyla uyumlu beklenen bir sonuçtur.

Bu araştırma sürecinde çıkan kategoriler ve evli bireylerin “aile” ve “evlilik” kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforlar aile ve çift danışmanlığında kullanılabilir. Aynı aileyi oluşturan çiftlerin oluşturdukları metaforların karşılaştırılması ve çocuklu-çocuksuz ailelerin aileye ilişkin metaforlarının karşılaştırılması gibi farklı çalışmalarla bu konular farklı bakış açıları sunabilir.

KAYNAKÇA

- Alger, C. (2009). Secondary Teachers' Conceptual metaphors of teaching and learning: changes over the career span. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 25(5), 743-751
- Aydın, İ. H. (2006). Bir felsefî metafor “Yolda Olmak”, *Din bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 6(4),9-22.
- Bartholomew, K. & Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, M. (1991). Attachment styles among adults: A test of four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Beşkardeş, S. (2007). Üstün zekalı ve özel yetenekli öğrencilerin yabancı dil (İngilizce) öğretiminde metafor sisteminin uygulanması, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African of Education*, 29, 431-444.
- Bowlby, J. (1969). Attachment and loss I. New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1973). Attachment and loss II. London: Hogarth Press.

- Bubbenzer, D.L. (1986). Creating and prescribing metaphors in couple and family therapy, *Paper presented at the Annual Convention of the American Association for Counseling and Development*, (Los Angeles, CA, April 20-23) pp 16.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik. İstanbul: Kaknüs yayınları, 1.basım.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- Gibbs, R. (2006). Metaphor: Psychological aspects. Edt: Keith Brown. *Encyclopedia of Language & Linguistics*. Page, 43-50. Elsevier Ltd.
- Gibbs, R. W. (2011). Metaphors. Edt: Mark A. Runco And Steven R. Pritzker. *Encyclopedia of Creativity*. Page 113-119. Elsevier Ltd.
- Girmen, P. (2007). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, Eskişehir.
- Griffin, D. ve Bartholomew, K. (1994). Models of the self and other: Fundamental dimensions underlying measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 430-445.
- Hazan, C. ve Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524
- Hazan, C. ve Shaver, P.R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships, *Psychological Inquiry*, 5, 1-22
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- İşmen-Gazioğlu, E. ve Demirbaş, N. (2011). Psikolojik danışmanlık ve rehberlikte metafor kullanımı. XI. Ulusal Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Kongresi, bildiri özetleri kitapçığı, Ege Üniversitesi Selçuk-İzmir
- Kararımk, Ö. ve Aydın, G. (2007). Yapılandırmacı yaklaşım: Çağdaş psikolojik danışma anlayışını ve uygulamalarını biçimlendiren bir güç. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27(3)91-108.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2010). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*, (Çev:Gökhan Yavuz DEMİR) Paradigma Yay. İstanbul.
- Levine, P. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. ERIC Document: EJ724893.
- Meier S. T. and Davis, S. R. (2007). Psikolojik danışma temel öğeler. Çev Edt: Süleyman DOĞAN. Ankara: Pegem Yayınları
- Morgan, G. (1997). Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor, (Çev: Gündüz BULUT), İstanbul: Mess Yay.
- Prest, L. A. and Keller, J. F. (2007). Spirituality and family therapy: spirital beliefs, myths and metaphors. *Journal of Marital & Family Therapy*, 19(2)137-148.
- Reed, C. Y. (1989). Marriage by arrangement: a metaphor for one particular use of network therapy, *Journal of Adolescence*, 12(3) 279-294.
- Rosenblatt, P. C. & Li, X. (2011). Chinese similes and metaphors for family. *Journal of Comparative Family Studies*, 42, 919-926.

- Rosenblatt, P. C. and Li, X. (2012). Researching chinese cultural understandings of marriage via similes and metaphors on the world wide web. *Marriage & Family Review*, 48(2) 109-124.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sümer, N. & Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stillerinin Türk örnekleme üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürler arası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Şişman, M. (2002). Örgütler ve kültürler. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Taşdemir, A. ve Taşdemir, M. (2011). Öğretmenlik ve öğretim süreci üzerine öğretmen metaforları. *2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications*. (sf.785-794). Antalya-Turkey.
- Ünal, A. ve Ünal E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2)919-944
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin yay.

EXTENDED ABSTRACT

Aim

The overall objective of this study is to reveal married individuals perception regarding the concepts “family” and “marriage” through metaphors. In the overall aim of this framework, the answers have been sought for the following questions:

1. Through which metaphors do married individuals explain their perception regarding “family” and “marriage” concepts?
2. In terms of common characteristics, Which categories can be the metaphors regarding “family” and “marriage” concepts that were put forward by married individuals grouped into?
3. How do the metaphors and metaphor categories according to the attachment styles of married individuals show a range?

Method

Model of Research; As a qualitative research phenomenology design is used in this study. Phenomenological design focuses on the fact that we aware but haven't a depth and detailed understanding. Phenomenology constitutes an appropriate research basis for the studies which aim to research the facts that aren't entirely stranger to us, but also we couldn't understand the full meaning (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Working Group; This research has been carried out with the participation a total of 122 married individuals whose average age is 32,38 including 57 men, 65 women; married length is on an average 7.7 years. In terms of marriage length it consists 51 participants for 1-5 years, 29 for 6-10, 23 for 11-15, and 19 for 15 years and over.

Data Collection Tools; To reveal the perceptions of married individuals on "marriage" and "family" concept, the form that has written statements like "Family is like, because....." and "Marriage is like, because" has been implemented in two ways as online and printed. Criterion sampling method is used in the allocating process according to attachment styles of married individuals that have a part in this research. Criterion sampling can consist of objects, events or people with specific qualifications in the observation units in a research. In this case, the units that meet the criteria determined for the sample taken to the sample. (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2009). "Relationship Questionnaire"(Sümer & Güngör, 1999) is has been used in grouping according to attachment styles of married individuals.

Analysing the data; The raw data obtained from surveys and documentations have been analyzed and interpreted using "content analysis technique"(Yıldırım & Şimşek, 2008). In addition, the views have been quoted from the individuals to enhance internal validity and reliability of research findings. After the occurrence of metaphors, experts have been consulted for their opinion in the categories established within the features and topics of metaphor.

Results and Discussion

78 different metaphors including a total of 291 for "family" concept; and 82 in a total of 206 metaphors have been developed for "marriage" concept. When these two results are evaluated together, more metaphors have been developed for "family" concept. While 40 metaphors developed for "family" concept is used commonly by participant, 38 metaphors have been developed by only one participant. 33 metaphors is used commonly by participants for "marriage" concept; 49 metaphors have been developed by only one participant. The metaphors produced by multiple participants being much related with both "marriage" and "family" concepts is an indicator that the metaphoric perception towards these concepts are similar.

Metaphors created related to "family" and "marriage" have been evaluated in terms of common issues and features, ten categories for metaphors related to "family" and nine categories for metaphors related to "marriage" have been determined. Dedication & patience and teaching categories in metaphor categories created related to "family" and "marriage" are same. The categories togetherness & loyalty (marriage) and relationship & togetherness (family); happiness & fun (marriage) and happiness & comfort (family); strength (marriage) and strong & long life (family); Variability (family) and uncertainty (marriage) resemble in terms of subject and common features. When all categories are evaluated together, while the categories with positive and specific subjects are in density, the variable category created related to "family" and the category uncertainty and captivity created related to "marriage" include metaphors covering negative subjects and features. While more negative metaphors have been developed regarding the "family" concept, negative metaphors have rarely been encountered in the perceptions regarding "family" concepts. In the metaphors and categories generated at the end of this work show similarities with the metaphors and categories occurred as a result of Rosenblatt & Li's study in order to determine with analogies and metaphors in how the social changes

reflect marriage and family conception. As a result, this study offers tips on how the married individuals perceive the "family" and "marriage" concepts. when the participants evaluated according to the attachment styles, while secure attachment style has been seen more, obsessive attachment style has been seen least in the married individuals that participate the survey.

When the metaphors and metaphor categories related to the concepts of "family" and "marriage" evaluated according to the attachment styles that married individuals have, the individuals that have secure attachment styles have formed most metaphors per person (family 3,04; marriage 2,2) for both concept. While individuals that have least fearful attachment style towards the "family" concept generate (1,8) metaphors, the others that have least avoidant attachment style towards the "marriage" concept generate (1,2) metaphors. Producing more metaphors about the concept "family" and "marriage" than the others of the individuals who show secure attachment style with the idea of being well-intentioned and safe to their surroundings and family members and producing less metaphors of the individuals who show fearful attachment style is an expected result with the compatible descriptions of Hazan and Shaver's attachment style.

The categories generated in this research process and the metaphors that married individuals create regarding "marriage" and "family" concepts can be used in family and couple counselling. With different studies like comparing the metaphors regarding family of families with or without child and comparing the metaphors that couples of the same family create, may offer different perspectives on these issues.